

संक्षिप्त नाम, वि- १. (१) यस ऐनको नाम—'नेपाल निजामती सेवा ऐन, २०१३'
स्तार १ प्रारम्भ रहेको छ ।

परिभाषा

- (२) यो ऐन नेपालभर मुलुकमा तुरुन्त लागू हुनेछ ।
२. विषय अथवा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा—
- (क) 'निजामती सेवा' भन्नाले अनुसूचिमा उल्लेख भएका निजामती सेवा सम्मन्तुपर्छ ।
- (ख) 'निजामती कर्मचारी' भन्नाले पुलिस कर्मचारीको पदमा बाहेक कुनै निजामती पदमा बहाल रहेको व्यक्ति सम्मन्तुपर्छ ।
- (ग) 'गजेटेड पद' भन्नाले अनुसूचिको भाग (क) मा उल्लेख भएको कुनै निजामती सेवामा ठेकिएको पद र 'नन गजेटेड पद' भन्नाले अनुसूचिको भाग (ख) मा लेखिए-बमोजिमको कुनै निजामती सेवामा ठेकिएको पद सम्मन्तुपर्छ ।
- (घ) 'अख्तियारवाला' भन्नाले द. ११ ४ बमोजिम निष्पत्ति गर्न सक्ने अधिकारी सम्मन्तुपर्छ ।
- (ङ) 'माथिल्लो पद' भन्नाले बढी तलब भएको पदसमेत सम्मन्तुपर्छ ।
- (च) 'बहुवा' (प्रमोशन) भन्नाले माथिल्लो पदमा सरुवा भएको सम्मन्तुपर्छ ।
- (छ) 'सेवा बाट हटाउनु' भन्ने शब्दहरूले सेवाबाट वर्सास् भन्नुसमेत जनाउँछ ।

निजामती सेवा- ३. (१) मुख्यतः हाथ बहाल भइहेका व्यक्तिहरूमध्येबाट
हर एक निजामती सेवाको गठन गर्न सरकारले नियम
बनाई व्यवस्था गर्न सक्छ ।

[२] उपदफा [१] ले दिएको अधिकारको सर्वसामान्यतामा
प्रतिकूल प्रभाव नपारी देशको विषयमा समेत नियम-
हरू बना सक्नेछ ।

[क] त्यस्तो हरेक निजामती सेवामा नियुक्त गर्न लायक
बेलायक छुट्याउन सल्लाहकार समितिहरूको गठ-
नको व्यवस्था गर्ने ।

[ख] यस उपदफाको खण्ड [क] बमोजिमको काम कर्तव्य
गर्दा सल्लाहकार समितिले विचार राख्नुपर्ने
सिद्धान्त र जाँच्ने तरिका तोक्ने ।

[ग] कुनै निजामती सेवामा या कुनै निजामती सेवाका
श्रेणीमा भर्ना भएका व्यक्तिहरूमध्ये परस्परमा
सोनियार छुट्याउनेबारेको सिद्धान्त तोक्ने ।

[घ] त्यस्ता हरेक व्यक्तिको तलब ठेक्कनेबारेको सिद्धान्त
तोक्ने ।

[ङ] हरेक निजामती सेवामा ठिक र योग्य व्यक्तिहरू
छान्नको लागि चाहिने सबै कुराको व्यवस्था गर्ने ।

नियुक्ति ४. निजामती सेवाहरू र निजामती पदहरूमा देशबमोजिम नियुक्ति हुनेछ ।

[क] गैरेटेड पदमा सरकारले, र

[ख] सोबाहेक अरु पदमा सरकारले नियमबनुसार ज-
स्तित्व दिइएको व्यक्तिले ।

सेवाको अवधि ५. हरेक निजामती कर्मचारीको सेवाको अवधि सरकारको इच्छानुसार हुनेछ। तर—

[क] अख्तियारवालाभन्दा कम दर्जाका कुनै कर्मचारीले कुनै पनि निजामती कर्मचारीलाई बर्खास्त गर्न वा दर्जा वा तलब घटाउन पाउँदैन।

[ख] कुनै पनि निजामती कर्मचारीलाई बर्खास्त गर्दा वा दर्जा वा तलब घटाउँदा दफा ६ वा लेखिएको कार्यविधि पालन गर्ने पर्दछ।

दर्जा घटाउने वा मन ६. (१) कुनै निजामती कर्मचारीलाई निजउपर मरिने कार-
मानी बर्खास्तीबाट
निजामती कर्मचारी-
को बचाव
वाइको सम्बन्धमा सफाईको सबूत दिने मनासिब-
माफिकको मौका नदिई बर्खास्त गर्न वा दर्जा वा तलब
घटाउन हुँदैन।

तर देहायका अवस्थामा यो उपदफा लागू हुनेछैन:—

(क) नैतिक पतनको फौजदारी अभियोममा कसूर उह-
रिएमापत निजामती कर्मचारीलाई दर्जा वा तलब
घटाइएको वा पदबाट हटाइएकोमा;

(ख) अख्तियारवालाको चित्तमा माथि लेखिएको मौका
दिँदा अव्यावहारिक हुन्छ भन्ने लागी त्यसको
कारण खुलाई पर्दा खडा गरेकोमा।

(ग) म्यादी [टेम्पोरेरी] पदमा बहाल भएकोमा।

(घ) सालवसाली पदका कायम मुकायम भएकोलाई
साविक पदमा ओराल्नलाई।

(ङ) दफा ३ बमोजिम निजामती सेवाहरूको गठन हुँदा
पदबाट हटाइएको वा दर्जा वा तलब घटाइएकोमा।

[२] उपदफा (१) बमोजिम कुनै निजामती कर्मचारीलाई सूचना (नोटिस) दिनुभन्दा अगावै अख्तियारवालाको अभियोग लागेको कर्मचारीको उपर इन्क्वायरी अफिसर-द्वारा विभागीय नाँचबुझ गराउन सक्नेछ । सो इन्क्वायरी अफिसरले देहायबमोजिम गरी कारवाई चलाउन पर्छ ।

[क] त्यस्तो अभियोग लागेका निजामती कर्मचारीको रोहवरमा सबूत प्रमाण बुझ्ने ।

[ख] त्यस्तो निजामती कर्मचारीलाई साक्षीसँग जिरह गर्ने र अभियोगको विरुद्ध सबूत प्रमाण दाखिल गर्ने मौका दिने ।

[ग] खुला भएको भिसिल प्रमाण हेरी आफ्नो ठहर अख्तियारवालाकहाँ पेश गर्ने ।

[३] धर्म भलाई बयान गराउने र लिखित प्रमाणहरू दाखिल गराउन कर लगाउन सक्ने र साक्षीका नाउँमा समन जारी गर्ने वारेमा अदालतको सबै अख्तियार उपदफा (२) बमोजिम कारवाई गर्ने इन्क्वायरी अफिसरलाई प्राप्त हुनेछ ।

भर्ना र सेवाको शर्त ७. [१] निजामती सेवाहरूमा वा निजामती पदहरूमा बहाल हुने व्यक्तिको भर्ना र सेवाको शर्त व्यवस्थित गर्ने सरकारले नियम बनाउन सक्नेछ ।

[२] उपदफा [१] अन्तर्गत पहिला पटक नियम जारी भएपछि सो नियमलाई संशोधन गर्ने पछि पछिका नियमले

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ ।

त्यस्तो संशोधित नियम हुनुअगावै बहाल रहेको कुनै निजामती कर्मचारीलाई तत्तब वा पैनसनमा हानि नोक्सानी कुनै किसिमसँग असर गर्ने भएमा त्यस्तो कर्मचारीले सो संशोधित नियमवमोजिम गर्न मन्जूर गरेको लिखित स्वीकृति नभई निजलाई लागू हुन सक्तैन ।

[३] उपदफा [१] अन्तर्गत बनेको नियमहरूमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै निजामती कर्मचारीका सम्बन्धमा सरकारले उचित र न्यायसंगत तरिकाबाट कारवाई गर्न सक्तछ ।

तर—

कुनै खास नियम कुनै व्यक्तिउपर लागू हुने रहेछ भने सो नियमले दिएको अधिकारमा कुनै हानिनोक्सानी हुने गरी कारवाई गर्न हुँदैन ।

सरवा र प्रमोशन द. (१) दफा ७ अन्तर्गत बनेका नियमहरूले हरेक सेवाभा-
व्यवस्थित गर्ने
सिद्धान्तहरू
तोकिएको पदको दरबन्दी र व्यवस्था गर्न सक्त र
दफा ३ अन्तर्गत एक पटक सेवाको गठन भैसकेपछि
सोही सेवाको सदस्य नभै कोही पनि सो सेवा पदमा ६
महिनाभन्दा बढी नियुक्त हुन सक्तैन ।

(२) दफा ७ अन्तर्गत बनेका नियमहरूवमोजिम माथिल्लो
पदमा नियुक्त हुनको निमित्त योग्य भएका उपयुक्त सेवा
वा श्रेणीका निजामती कर्मचारीहरूमध्ये सबभन्दा सीनि-
यर नभई प्रमोशन हुनेछैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।

सर देहायको अवस्थाभा अख्तियारवालाको त्वास्तो
सबभन्दा सीनियर निजामती कर्मचारीलाई प्रमोशन नदिन
पनि सक्छ —

- (क) त्वास्तो निजामती कर्मचारी माथिल्लो पदमा
नियुक्त हुन योग्य वा लायक छैन भने, वा
(ख) कुनै जूनियर निजामती कर्मचारी विशेष योग्यता
तालीम वा अनुभवले सो माथिल्लो पदमा नियुक्त
हुन खास तयारले योग्य छ भने ।

(१) उपदफा (२) वा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि
विशिष्ट पदको हकमा योग्यता (मेरिट) कै आधारमा
मात्र प्रमोशन दिइनेछ ।

स्पष्टीकरण:—यस उपदफामा विशिष्ट पद भन्नाले नेपाल
सरकारको सेभेरीको पदलाई र दफा ७ अन्तर्गत बनेका
निम्नहस्तामा विशिष्ट पद भनी तोकिएको त्यस्तै अरु पद
सम्झनुपर्छ ।

(४) सरुवा र प्रमोशन गर्दा विचार राख्नुपर्ने सिद्ध न्तरह
तोकी सरकारले यस दफामा माथि लेखिएका कुराहरुको
अधीनमा रही नियम बनाउन सक्छ ।

नालिस गर्ने ६. (१) दफा ६ को उपदफा (१) बमोजिम गीत मपुऱ्याई अरु
उपाय कुनै किसिमबाट ग्याजेटेड पदको कर्मचारी सेवाबाट
हटाइएमा, हटाउने बाहेक गै। कानूनी हुँदा सो पदमा
वहाले रहेकोछे भैर कानूनी तयारबाट हटाइएको
मितिदेखि थामिएका मितिम्मको तलय पाउँ भनी
मिजले सरकार उपर सर्वोच्च अदालतमा नालेस गर्न

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सकछ र यस्त विषयमा सर्वोच्च अदालतको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

यस्तो नालेस परेपछि उक्त पदबाट हटाउन सर-
कारले दिएको आदेश ठिक छ वा छैन भन्नेतर्फ
विचार गर्न सर्वोच्च अदालतलाई अधिकार हुनेछैन ।
तर देहायबमोजिम नभै सर्वोच्च अदालतले त्यस्तो
नालेस लिनेछैन ।

(क) मुद्दा चलाउने कारण, दाबी गरेको कुरा ,
वादो हुनेको वा निजको बारेसको नाम
ठेगाना खोली नेपाल सरकारको सेक्रेटरीलाई
खचना दिएको वा हुलाकबाट शिजिदरी गरी
पठाएको २ महिना ननाबी, र

(ख) वरखास्त भएको मितिदेखि ४ महिनाभित्र
नालेस नभरी ।

(२) दफा ६ को उपदफा (१) बमोजिम रीत नपुग्दाई वा
बेठिक र गलत किसिमबाट मन्-ग्याजेटेड पदको नि-
जावती कर्मचारी सेवाबाट हटाइएमा हटाउने आदेश
दफा ६ को उपदफा [१] को रीत नपुगेको वा बे-
ठिक र गलत हुँदा सो पदमा बहालै रहेकोले हटाइए-
को मितिदेखि थामिएको मितिसम्मको तलब पाउँ-
दानी निजले ३५ दिनभित्र सरकारमा उजुरा गर्न
सकछ । यस्तो उजुरा परेपछि सरकारले लोक-सेवा
आयोग (प.स.क.) सँग सल्लाह गरी निर्णय गर्नेछ
र सो निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हु

(३) अख्तियारवालाले दिएको आदेशले कुनै व्यक्तिलाई मर्का परेको छ भन्ने सो आदेश यो ऐन र यस अन्तर्गत बनेका नियमविरुद्ध छ भनी मात्र निजले सरकारमा निवेदनपत्र दिन सक्नेछ । सरकारले पनि निजामती सेवा समितिसँग सल्लाह गरी उचित आदेश दिन सक्नेछ ।

निजामती सेवासमितिमा सर्वोच्च अदालतका प्रधान न्यायाधीश वा निजले मनोनीत गरेका सो अदालतका न्यायाधीश, लोकसेवा आयोग (प.स.क.) का अध्यक्ष वा निजले मनोनीत गरेको सो आयोग (कमिशन) का सदस्य र सरकारबाट मनोनीत गरेको व्यक्ति १ समेत जम्मा ३ सदस्य रहनेछन् ।

(४) उपदफा १) मा छेल्निएकोमा बाहेक कुनै निजामती कर्मचारीको सम्बन्धमा अख्तियारवालाले गरेको कारवाइ यो ऐन र यसअन्तर्गत बनेका नियमहरूमा छेल्निएका कुराहरू वर्खिटाप भएमा पनि कुनै अदालतमा नालेस निवेदनपत्र लाग्न वा अरु कानुनी कारवाइ चल्न सक्तैन ।

निजामती कर्म-
चारीको बचाउ

१० निजामती कर्मचारीले आफ्नो ओहदाको कर्तव्य पालनमा वा ओहदाको कर्तव्य पालन सङ्गी भएको कुनै सरकारी कामको सम्बन्धमा निजामती कर्मचारीविरुद्ध —

(क) अख्तियारवालाले अवमति नदिएसम्म कुनै फौजदारी मुद्दा चल्न सक्तैन ।

(स) देहायमा लेखिएवमोजिमनभै कुनै देवानी मुद्दा चलन सक्तैन ।

(१) मुद्दा चलाउने कारण र वादी हुनेको र निजको वारिस भए त्यसको नाम र ठेगाना खोली लिखित सूचना (नोटिस) अख्तियारवालालाई वा सम्बन्धित निजामती कर्मचारीलाई बुझाएको वा हुलाकद्वारा रजिष्ट्री गरी पठाएको र त्यसको १ प्रति नक्कल सरकारमा पेश गरेको र महिना ननाधी, र

(२) मुद्दा चलाउने कारण भएको ८ महिनाभित्र मुद्दा डायर नभई ।

सारेजी १९११. यो ऐन र यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमहरूमा लेखिएका कुलहरूमा बाकिनेजति सबै ऐन सभाहरू सारेज भएको वा यस ऐनसँग मिल्ने गरी संशोधित भएको मानिनेछ ।

अनुसूची

भाग (क)

गजेटेड सेवा

१. नेपाल शिक्षा सेवा ।

२. नेपाल न्याय सेवा ।

३. नेपाल स्वास्थ्य सेवा ।

४. नेपाल प्रशासन सेवा ।

५. नेपाल इञ्जीनियरिङ्ग सेवा ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१. नेपाल वन सेवा ।
७. नेपाल ऊषि सेवा ।
८. नेपाल वैदेशिक सेवा ।
९. नेपाल राजप्रासाद सेवा ।
१०. नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाश गरी सरकारले तोकेबमोजिमको जरूरी सेवा ।

भाग (ख)

नन्-गजेट सेवा

नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाश गरी सरकारले तोकेबमोजिमका सेवाहरू ।

सदर मिति संवत् २०१६ साल भाद्र २२ गते रोज ५ वा

माहाले—

नवनवहादुर;

का. हु. शेकेडरी—कायूनमन्त्रालय.

कानूनमन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराजबाट मन्त्रिपरिषद्को सल्लाहले बनाइबस्नेको तल लेखिएको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको निमित्त प्रकाशित गरिएको छ।

२०१६ सालको ऐन नं. १

स्वस्तिश्री गिरिगानकचूडामणि ! मरनागण्येत्यादि विविधविरुदावलीविराजमानमानमोक्त ओजस्विराजन्य प्रोज्ज्वल नेपालतारा ऊँशामपट्ट अतुल ज्योतिर्मय त्रिशक्तिपट्ट अतिप्रबलगोरखा दक्षिणबाहु महाधिपति फिल्लमार्जुन र सर्वोच्च कल्याणहर इन्चीक श्रीमन्महाराजाधिराज श्री श्री श्री महाराज महेश्वरीरविक्रम जंगवहादुर साहवहादुर श शैर जङ्गदेवानाम् सदा सपरिविजयिनाम् ।